

emcdda.europa.eu

Evaluation of 'national drug strategies' in Europe

EMCDDA 2004 selected issue

In EMCDDA 2004 Annual report on the state of the drugs problem in the European Union and Norway

Udvalgte aspekter 1

Evaluering af »nationale narkotikastrategier« i Europa

Evalueringemetoder

Mange lande har for nylig vedtaget en »national narkotikastrategi«⁽¹⁴⁶⁾. I dette afsnit vil der blive fokuseret på planerne for evaluering af disse strategier. En sådan evaluering er for første gang blevet mulig på europæisk plan takket være det arbejde, de nationale knudepunkter har udført i årets løb. Dette arbejde har hjulpet med at afklare de evalueringsreferencer, der findes i de »nationale narkotikastrategier«, og som ikke altid er lige forståelige og klare.

Foranstaltningerne til evaluering af EU's »nationale narkotikastrategier« kan inddeles i tre hovedgrupper: 1) overvågning, dvs. rutinemæssig indsamling af data om narkotikafænomenet, reaktionerne herpå samt de trufne foranstaltninger, 2) evaluering af gennemførelsen, dvs. vurdering af den merværdi, der skabes ved initiativerne og de bevillinger, der er afsat i narkotikastrategien, og 3) evaluering af virkninger (ofte kaldet effektivitetsvurdering), dvs. en bedømmelse af resultaterne (effekt på kort sigt) og virkningerne⁽¹⁴⁷⁾ (effekt på længere sigt) af de tiltag på narkotikaområdet, der (i hvert fald delvis) er et resultat af den nationale narkotikastrategi (figur 23)⁽¹⁴⁸⁾.

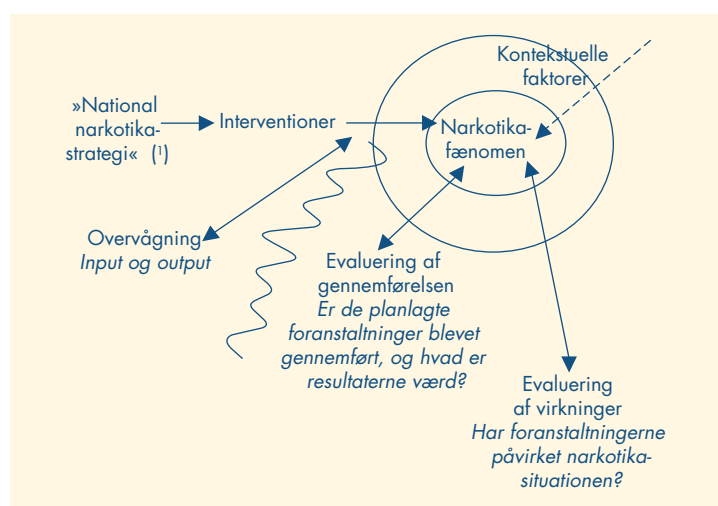
Med hensyn til de forskellige landes evalueringemetoder er den væsentligste sondring sondringen mellem overvågning af narkotikastrategien og evaluering af gennemførelsen og/eller virkningerne.

Begreberne overvågning og evaluering er ikke altid klart defineret i de nationale narkotikastrategier, og det er derfor vigtigt at kende forskellen. Overvågning er en kontinuerlig og systematisk proces, der genererer rutinemæssige kvantitative og kvalitative data om narkotikafænomenet og de tiltag, der er iværksat for at håndtere problemet. Ved overvågning kan man få regelmæssige tilbagemeldinger om gennemførelsen af aktiviteter (om input: hvilke ressourcer der er brugt, og output: hvilke foranstaltninger der er blevet gennemført, hvornår og af hvem). Overvågning giver imidlertid ikke altid oplysninger om en strategis virkninger

eller svar på, hvorfor en aktivitet opfylder eller ikke opfylder målene. Selv om et overvågningssystem ofte kan give oplysninger om ændringer i de forskellige aspekter af narkotikafænomenet og om de foranstaltninger, der træffes for at bekæmpe narkotikaproblemet, er man normalt ikke i stand til gennem overvågning at afgøre, om disse ændringer er en direkte følge af de gennemførte foranstaltninger (årsagssammenhæng).

Årsagssammenhænge og andre komplicerede videnskabelige spørgsmål analyseres ved evaluering (tabel 5), dvs. en »bedømmelse af værdien af et offentligt indgreb« (i dette tilfælde en national narkotikastrategi) »med henvisninger til kriterier« (relevans, omkostningseffektivitet, virkninger) »og udtrykkelige standarder« (kvalitet, kvantitet) (definition fra Europa-Kommissionen, 1999). Dette forudsætter normalt grundige undersøgelser. Evaluering indebærer derfor 1) bevis, baseret på kvalitetsdata, dvs. data, der er indsamlet

Figur 23: Evalueringsniveauer i »nationale narkotikastrategier«

(1) Udtrykket »narkotikastrategi« inkluderer tillige eventuelle tilsvarende handlingsplaner, som strategien udmøntes i.

⁽¹⁴⁶⁾ Defineret i kapitel 1, s. 17.

⁽¹⁴⁷⁾ For nemheds skyld skal udtrykket »evaluering af virkningerne« forstås som evaluering af såvel resultater som virkninger, to vidt forskellige videnskabelige begreber, der normalt sondres mellem i den relevante litteratur.

⁽¹⁴⁸⁾ En samlet evaluering burde inkludere en vurdering af omkostningseffektiviteten, hvor man groft sagt måler omkostningerne ved at opnå resultaterne og virkningerne. Men kun for Spanien foreligger der data om dette aspekt (jf. nedenfor).

Tabel 5: Almindeligt anvendte evalueringsbegreber (metoder til evaluering af strukturaktioner (MEANS))

Samlet evaluering	Evaluering af en intervention i dens helhed
Sammenhæng	Er interventionens rationale selvmodsigende? Er interventionen i modstrid med andre interventioner med tilsvarende mål?
Relevans	Er målene for interventionen relevante i forhold til de behov, der skal opfyldes, og de problemer, der skal løses?
Konsistens	Maksimeres/minimeres de positive/negative følger for andre økonomiske, sociale eller miljømæssige politikområder?
Nytte	Svarer virkningerne til de behov, der skal opfyldes, og de problemer, der skal løses?
Effektivitet	Opnås de fastsatte mål?
Omkostningseffektivitet	Opnås de ønskede virkninger til en rimelig pris?
Analyse af omkostningseffektiviteten	Evalueringstværtøj til vurdering af omkostningseffektiviteten
Costbenefit-analyse	Værktøj til vurdering af fordelene ved interventionen for hele den berørte gruppe ud fra den monetære værdi, der tillægges alle konsekvenserne af interventionen
Output	Hvad der finansieres og opnås (eller konkretiseres) med de midler, der er tildelt en intervention
Virkninger	Konsekvenser, der direkte berører adressaterne, efter at de har afsluttet deres deltagelse i en intervention eller efter anlæg af fællesfaciliteter, eller en indirekte konsekvens, som berører andre adressater, der kan være vindere eller tabere

Kilde: Europa-Kommissionen, 1999.

videnskabeligt (overvågning og grundige undersøgelser), for at der er en årsagsforbindelse mellem gennemførelsen af en politik og en ændring i det fænomen, der undersøges, og 2) en værdibaseret bedømmelse af de opnåede virkninger, som på længere sigt skal kædes sammen med en beslutningsproces.

I praksis hænger begrebet »evaluering« uløseligt sammen med »overvågning«, men selv om de to begreber i visse dokumenter behandles som synonymer, må man ikke glemme, at overvågning ikke er det samme som evaluering (selv om overvågning er en del af evalueringen).

I Det Forenede Kongerige blev den opdaterede nationale narkotikastrategi offentliggjort i 2002 efter en omfattende revision, som tog højde for evidensgrundlaget, herunder evalueringer af udbuds- og efterspørgselskomponenterne. Den nationale narkotikastrategi bliver »overvåget«, »fulgt« og »resultatstyret«, men ikke »evalueret« (Det Forenede Kongeriges nationale rapport, s. 106). I Norge tilstræbes det med den nye handlingsplan for narkotika og alkohol at udvikle et system til måling af, om planens mål og delmål opnås (Norges nationale rapport, s. 65). I Tjekkiet definerer den nationale narkotikastrategi for 2001-2004 mål og formål, succesindikatorer samt værktøjer til bedømmelse af omkostningseffektiviteten for hver søjle i strategien. Opgaveløsningen overvåges regelmæssigt, men strategien er endnu ikke blevet systematisk evalueret ud fra de fastlagte succesindikatorer og under anvendelse af de definerede evalueringstværtøjer. En af årsagerne hertil kan

være de store omkostninger ved eksterne evalueringer (Tjekkiet's nationale rapport, s. 114). Ifølge den nye danske handlingsplan skal en række specifikke aktiviteter løbende »evalueres« (Danmarks nationale rapport, s. 67). I Ungarn og Polen indeholder de nationale narkotikastrategier forslag til, hvorledes der kan følges op på opgaveløsningen (de nationale Reitox-rapporter), mens der i Slovenien, selv om den nye nationale strategi indebærer »løbende evaluering af gennemførelsen«, hidtil ikke er foretaget nogen evaluering (Sloveniens nationale rapport, s. 61). I Litauen vil den nationale narkotikastrategi (2004-2008) blive gennemført i en udstrækning, »der svarer til landets økonomiske muligheder« (Litauens nationale rapport, s. 35). Og i Estland omfatter den nye nationale narkotikastrategi »overvågnings- og evalueringselementer og en definition af resultatindikatorerne« (Estlands nationale rapport, s. 86).

I Finland og Sverige (Finlands nationale rapport, s. 113; og Sveriges nationale rapport, s. 75-76) lægges der i de nationale narkotikastrategier større vægt på at overvåge gennemførelsen af strategien end på at evaluere dens virkninger. I Sverige er narkotikakoordinatoren, der blev udpeget i 2002, ansvarlig for, at der følges op på den nationale handlingsplan (i årlige rapporter). Også i Finland er det planen gennem forskning at finde frem til benchmarks, ud fra hvilke narkotikaforvaltningen kan overvåge og evaluere sine aktiviteter. Luxembourgs nationale knudepunkt har meddelt, at resultaterne af planen for 2000-2004 vil blive evalueret i 2005 med henblik på at

fastlægge yderligere og fremtidige strategier (Luxembourgs nationale rapport, s. 94). I Tyskland gøres der i handlingsplanen for bekæmpelse af stofbrug og -afhængighed (2002) for første gang forsøg på at fastlægge praktiske mål og kriterier, der kan anvendes for at fastslå, om indgrebene er en succes eller en fiasko (Tysklands nationale rapport, s. 101), mens Italiens treårige program for 2002-2004 tager sigte på at fremme evaluering i forbindelse med forebyggelse og social integration.

Blandt de lande, der fremlægger en evaluering enten af gennemførelsen af den nationale narkotikastrategi eller af strategiens effektivitet, kan nævnes Grækenland, Spanien, Frankrig, Irland og Portugal. I den spanske og den græske strategi henvises der til »effektivitetsbedømmelse«. Ifølge Spaniens nationale niårsstrategi skal dennes generelle og specifikke gennemførelse evalueres midtvejs gennem forløbet, nemlig i 2003, samt i 2008. Formålet er at »forbedre effektiviteten og omkostningseffektiviteten af de offentlige politikker« (Spaniens nationale rapport, s. 85) ved at måle kvantiteten og kvaliteten af de udbudte tjenester. I lighed hermed henviser Grækenlands nye handlingsplan om narkotika (2002) til en ekstern evaluering af politikernes generelle effektivitet, som eventuelt vil kunne foretages ud fra EU-indikatorer og internationale indikatorer (Grækenlands nationale rapport, s. 110).

Ifølge Frankrigs, Irlands og Portugals nationale narkotikastrategier skal der gennemføres en generel ⁽¹⁴⁹⁾ og en sektorspecifik evaluering og i visse tilfælde også en effektivitetsbedømmelse (Irlands nationale rapport). Men de foreliggende data viser, at de hidtidige evalueringer faktisk har været mere en evaluering af gennemførelsesgraden end en bedømmelse af strategiens effektivitet. I Frankrig omfattede evalueringen af den treårige handlingsplan 1999-2002 (gennemført af Observatoire Français des Drogues et des Toxicomanies (OFDT) fra 2000-2003) såvel

en »generel evaluering« som en evaluering af fem prioriterede programmer ⁽¹⁵⁰⁾. Evalueringen gik ikke så langt som til at bedømme de trufne foranstaltningers virkninger for den generelle narkotikasituation. I Irland nævner den nationale narkotikastrategi »en uafhængig evaluering af effektiviteten af strategiens generelle ramme inden udgangen af 2004« (National Drugs Strategy 2001-2008: Building on Experience, s. 111). Det lader dog til, at evalueringen vil omfatte en undersøgelse af, hvorvidt narkotikastrategien er blevet gennemført, og hvorvidt de strategiske mål er nået, snarere end en komplet vurdering af strategiens virkninger for stofbrugen. I Portugal indeholder narkotikastrategien en bestemmelse om »en ekstern uafhængig evaluering af dens generelle og sektorspecifikke gennemførelse« (Portugals nationale rapport, s. 65). Der meldes ligeledes om en intern evalueringsproces.

I de medlemsstater, der ikke har en national narkotikastrategi i snæver betydning, har der i de senere år kun været ringe interesse for at foretage en generel evaluering, selv i lande, som har tradition for at evaluere specifikke narkotikaprojekter. F.eks. i Nederlandene, hvor forskning, overvågning og evaluering traditionelt er et led i narkotikapolitikken, er der indført en ny (2002) »statslig styrestrategi«, som tager sigte på at vejlede offentlige administrative instanser (inklusive dem, der beskæftiger sig med sundhedspleje og narkotika) i deres arbejde (Nederlandenes nationale rapport, s. 83-84). I Østrig er hverken provinsernes planer (bortset fra nogle foreløbige evalueringer i Vorarlberg) eller den generelle narkotikapolitik blevet evalueret, selv om den narkotikarelaterede overvågning er blevet væsentligt forbedret i de senere år (Østrigs nationale rapport, s. 63). I de resterende lande (Cypern, Letland, Malta og Slovakiet samt Bulgarien, Rumænien og Tyrkiet) foreligger der ikke

Tabel 6: Kendetegn ved evalueringen af visse nationale strategier

	»National narkotikastrategi«	Rækkevidde af evalueringen	Mål for evalueringen	Evalueringsfrister
Grækenland	Handlingsplan 2002-2006	Generel og specifik	Effektivitet	Ingen
Spanien	National narkotikastrategi 2000-2008	Generel og specifik	Effektivitet og omkostningseffektivitet	2003-2008
Frankrig	Treårsplan til bekæmpelse af narkotika og afhængighed, 1999-2001	Generel og specifik	Gennemførelse	2002
Irland	National narkotikastrategi 2001-2008: Building on Experience	Generel og specifik	Gennemførelse	2004-2008
Portugal	Den nationale strategi for bekæmpelse af narkotika 1999; handlingsplan 2000-2004	Generel og specifik	Gennemførelse	2004

⁽¹⁴⁹⁾ Generel evaluering: evaluering af en intervention i dens helhed (tabel 5).

⁽¹⁵⁰⁾ De regionale aftaler om 1) sundhedsmæssige og juridiske mål, 2) den tværministerielle erhvervsuddannelsespolitik, 3) de regionalpolitiske programmer til forebyggelse af afhængighed, 4) specialiserede enheders opsøgende eksperimenter med henblik på at skaffe generelle sundhedsydelse til personer, der udviser tegn på afhængighed, samt 5) risikobegrænsningsprogrammer i Paris' 18. arrondissement.

tilstrækkelige oplysninger til at kunne rapportere om evalueringen af nationale narkotikastrategier (hvis sådanne overhovedet findes).

Forudgående evaluering, midtvejs- og efterfølgende evaluering

I vejledningen i evaluering af EU's aktiviteter (Europa-Kommissionen, 2003) anføres fire hovedgrunde til at foretage evalueringer: 1) at bidrage til interventionernes udformning, 2) at forbedre interventionens kvalitet, 3) at fremme en effektiv ressourcefordeling (dvs. omkostningseffektivitet) og 4) at aflægge rapport om resultaterne af interventionen (dvs. kontrollérbarhed). Vejledningen beskriver endvidere de tre evalueringsfaser: forudgående, midtvejs- og efterfølgende.

Forudgående evaluering foretages før gennemførelsen, angiveligt for at vurdere behovet for en indsats eller for at fastsætte baseline. Forudgående evaluering nævnes i de nationale narkotikastrategier som revisionsprocesser ledet af parlamentariske udvalg eller regeringsudvalg og danner grundlaget for en række nationale narkotikastrategier (Belgien, Tyskland, Spanien, Irland, Portugal, Sverige).

I Spaniens, Irlands og Portugals nationale narkotikastrategier nævnes midtvejs- og efterfølgende evalueringer som et værktøj til løbende justering af interventioner og mål. »Løbende« justeringer er ikke begrænset til lande, som har en egentlig evalueringsproces. Også lande, der har indført overvågningssystemer, melder om sådanne justeringer, som giver pålidelige oplysninger, der kan hjælpe med at tilpasse og omforme fremtidige aktioner. Der er således egentlig tale om en værdibedømmelse, som typisk forbindes med evalueringer. Igen anvendes overvågning og evaluering i flæng.

Efterfølgende evalueringer omfatter hele interventionsperioden, normalt med særligt fokus på de endelige resultater af interventionen, med det formål at skaffe input til fremtidige aktioner. Der gennemføres efterfølgende evalueringer i Frankrig, hvor den endelige evaluering af den franske handlingsplan har til formål at gennemgå interventioner og mål med henblik på en ny narkotikaplan, mens Spanien, Irland og Portugal har planer om sådanne evalueringer i 2008.

Når der er tale om narkotika, er formålet med evalueringsprocessen altid at forbedre kvaliteten af eksisterende interventioner og udformningen af nye interventioner. Det må dog formodes, at når den ene narkotikastrategi afløser den anden, smelter de forudgående og efterfølgende evalueringer sammen, hvilket

giver en cyklisk proces, hvor de endelige resultater af den tidligere strategi giver input til den fremtidige strategi (figur 24).

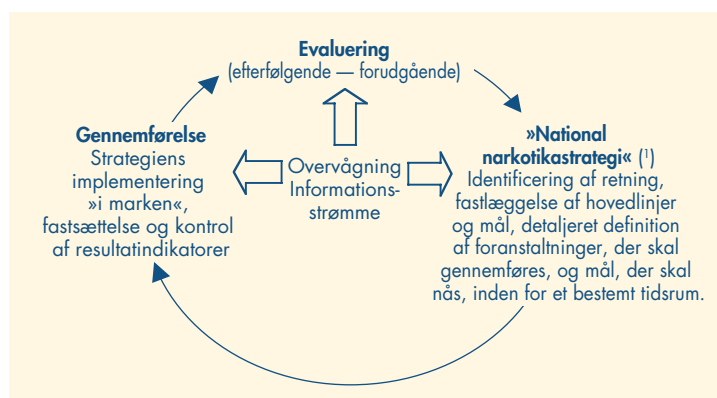
Aktører i evalueringerne

Et andet væsentligt punkt, der dækkes i de nationale narkotikastrategier, er, om de ansvarlige for evalueringerne bør findes internt i organisationen eller skal være eksterne. Der kan findes eksempler på begge dele, og de har hver deres fordele og ulemper.

Interne evaluatore er har et bredere kendskab til strukturer og kommunikationsmekanismer, er fortrolige med organisationen og med det emne, der gennemgås, og har let adgang til datakilder. De kan dog være tilbøjelige til at søge at retfærdiggøre manglende opfyldelse af mål, ligesom de er mindre villige til at fremsætte bemærkninger eller foreslå ændringer, der kan betragtes som en trussel mod organisationen. Eksterne evaluatore er må derimod formodes at tegne et mere objektive og pålideligt billede, idet de ikke er involveret i organisationen, men de kan have større vanskeligheder ved at få adgang til informationskilder, ligesom der er risiko for, at de forsøger at tilfredsstille kunden ved at fremlægge så gode resultater som muligt. Hertil kommer, at eksterne evaluatore er ofte er dyre. Valget står således mellem på den ene side en bedre forståelse af problemet og større mulighed for at opnå objektive informationer, og på den anden side større objektivitet og evalueringserfaring.

De fleste medlemsstater synes at gå ind for en blanding af de to muligheder. I Irland vil midtvejs- og efterfølgende evaluering af den nationale narkotikastrategi blive gennemført i 2005 af eksterne konsulenter under ledelse af en tværsektoriel styregruppe. I Portugal vil internt personale og eksterne

Figur 24: Evaluering som en cyklisk proces

(1) Udtrykket »narkotikastrategi« inkluderer tillige eventuelle tilsvarende handlingsplaner, som strategien udmøntes i.

konsulenter være ansvarlige for evalueringen af handlingsplanen for 2000-2004, og i Frankrig har eksterne evaluatore og internt OFDT-personale stået for forskellige aspekter af evalueringen af den treårige handlingsplan. I Spanien er det personale, der er knyttet til den nationale narkotikaplan (PNSD), i gang med midtvejsevalueringen (2004), mens den græske plan skal evalueres eksternt. I Sverige vil det nationale folkesundhedsinstitut evaluere folkesundhedspolitikken ved at måle en række forskellige livsstilsvariabler. Et af målene for politikken (nr. 11) er at reducere brugen af tobak og alkohol, opnå et samfund uden illegale stoffer og doping og mindske ludomaniens skadelige virkninger.

I alle de lande, hvor der foretages evalueringer, synes den nationale koordineringsinstans at være den myndighed, der er ansvarlig for tilrettelæggelsen og gennemførelsen af evalueringen, nemlig den tværministerielle mission (MILDT) i Frankrig, PNSD i Spanien, Institut for narkotika og narkotikaafhængighed (IDT) i Portugal, narkotikadirektoratet i Irland, narkotikakoordineringskontoret i Sverige og som annonceret i den belgiske »strategi« for 2001, den generelle narkotikaenhed i Belgien, når den engang påbegynder sit arbejde. Inden for disse instanser er narkotikaovervågningscentre, der normalt er de nationale Reitox-knudepunkter, ansvarlige for fremskaffelsen af de oplysninger og data, der er nødvendige for evalueringen, og undertiden også teknisk ansvarlige for evalueringen.

Mål og indikatorer

Et spørgsmål, der ofte rejses, er, i hvilken udstrækning man kan måle virkningerne af foranstaltninger, der gennemføres i medfør af en national narkotikastrategi. Såvel de internationale som de nationale narkotikastrategier henviser nemlig til meget »generelle mål« som f.eks. »nedbringelse af risiciene for narkotikabrugere« og »et stoffrit samfund« samt til »praktiske mål« som f.eks. »forøgelse af antallet af behandlingssteder« og »etablering af en narkotikakoordineringsinstans«. Både de »generelle« og de »praktiske« mål kunne med fordel gøres mere specifikke. De generelle mål er et vigtigt grundlag for de nationale narkotikapolitikker, som viser en bestemt retning, men er vanskelige at måle. De praktiske mål forudsætter kvalitative og kvantitative initiativer, hvilket indebærer, at de er lettere at måle.

Ekspert og fagfolk er enige om, at hvis en strategi skal kunne evalueres videnskabeligt, skal målene være klare, utvetydige og målelige, ligesom der skal sondres mellem »generelle« og »praktiske« mål, uden at forbindelsen mellem disse dog må gå tabt. »Praktiske mål« skal nemlig

betragtes som et middel til at stramme op på de »generelle mål«. Der bør endvidere indføres resultatindikatorer for at gøre det muligt at bedømme, i hvilken udstrækning målene er opfyldt. For tiden opfylder kun få nationale narkotikastrategier disse kriterier.

Omkostningseffektivitet

Kun få nationale strategier gør noget særligt ud af costbenefitanalyser og analyser af omkostningseffektivitet. En undtagelse er den spanske strategi, hvor det anføres, at man ved evalueringen af den nationale strategi også vil forsøge at måle omkostningseffektiviteten af den offentlige politik. Selv om budgetter og omkostninger er de offentlige forvaltningers ansvarsområde, er der på narkotikaområdet (jf. sidste års årsberetning, EONN, 2003b) en generel mangel på viden om de samlede omkostninger ved de offentlige interventioner. Denne form for analyse betragtes normalt som underordnet og er kun medtaget i få forskningsaktiviteter.

Evalueringsevanskeligheder

Blandt forskere anerkendes det, at det er yderst vanskeligt at afgøre, om en narkotikapolitik er effektiv eller ej. Ekspert og fagfolk advarer om vanskelighederne ved at evaluere virkningerne af en offentlig politik, fordi en offentlig politik er kompleks på grund af de mange niveauer, den føres på, og fordi der hele tiden skal tages hensyn til årsag og virkning. Det kan nemlig være vanskeligt at finde en årsagsforbindelse mellem en narkotikapolitik og politikens resultater og virkninger, fordi der er så mange interventioner og virkninger, der skal måles, og på grund af de eventuelle eksterne faktorer, der griber forstyrrende ind og påvirker virkeligheden (f.eks. socioøkonomiske vilkår, subkulturer). Visse forskningsresultater tyder på, at narkotikafænomener muligvis afhænger mere af adfærdsmæssige og samfundsmæssige faktorer end af politiske indgreb.

Endvidere kan stofbrugs ulovlige karakter være en alvorlig hindring for dataindsamlingen, som er afgørende for enhver evalueringproces, hvilket bevirker, at mange væsentlige aspekter af narkotikafænomenet ikke belyses. Evalueringer på narkotikaområdet må derfor være nøje gennemtænkt, og evalueringresultaterne må fortolkes med forsigtighed.

Konklusion

Af de gennemgåede data synes det at fremgå, at »nationale narkotikastrategier« normalt opfatter evaluering

som en måling og eventuelt vurdering af gennemførelsen — fremskridt, resultater og endog fiaskoer — og ikke som en evaluering af virkningerne for den generelle narkotikasituation. Dette er en væsentlig konklusion. De fleste af de lande, der har haft narkotikaproblemer i mange årtier, er nu i stand til (eller villige til) gennem deres overvågningssystemer at gøre det muligt at måle narkotikafænomenet og virkningerne af deres bestræbelser. Narkotikapolitikker kan således anses for at være mere kontrollerbare end nogensinde før, hvilket i sig selv er et væsentligt fremskridt.

Enkelte lande er gået endnu videre og har meddelt, at de ud over at udvikle overvågningssystemer vil evaluere gennemførelsen af den »nationale narkotikastrategi«, hvorved de mener, at de vil foretage en videnskabelig undersøgelse for at vurdere strategiens værdi eller hele eller en del af strategiens mangel på værdi. Foreløbig har der dog ikke været tegn på videnskabelig evaluering af virkningerne af de generelle nationale narkotikastrategier.

Generelt er det de lande, som har en mere struktureret tilgang til narkotikapolitikken, dvs. som har en skriftlig, målbaseret og generel »national narkotikastrategi«, en central koordineringsmekanisme med ideelt en national koordinator og et solidt overvågningssystem, der angiver, at de råder over en mere sofistikeret evalueringsproces (figur 25). Det synes, som om eksistensen af en mere struktureret tilgang, i sig selv et tegn på økonomisk og politisk engagement, er en forudsætning for en mere avanceret evaluering af en national narkotikastrategi, men denne hypotese bør naturligvis bekræftes ved yderligere forskning.

Spredningen af overvågnings- og vurderingskulturen har øget kendskabet til narkotikaproblemet i EU og skabt grundlag for mere kvalificerede beslutninger. Evaluering anerkendes nu fuldt ud i de nuværende narkotikastrategier som afgørende for kontrollérbarheden, resultaterne og den økonomiske forsigtighed. Mange narkotikaprojekter og specifikke narkotikainterventioner indeholder allerede et element af evaluering, og hvis denne tendens spreder sig til alle vigtige politiske tiltag på narkotikaområdet, vil dette gradvis bidrage til målingen af effektiviteten af de nationale narkotikastrategier i Europa.

Figur 25: Vigtigste kendetegn ved en struktureret narkotikapolitisk løsning

